

Dialogus Regi
stri Johannis Gerson. De perfectio-
ne cordis.

**Dialogus magistri Johannis Ber,
son de perfectione cordis: in quo theolo
gus loquitur ad animam christianam.**

Afliges dominum deum tuum
ex toto corde tuo. Theologus.
Cum hoc tibi preceptum sit o anima
cristiana: tu ad eius impletionem to

tum cor tuum prepara: et vigilanter inende.
Anima cristiana. Desidero agnoscere tota
litatem cordis in quo consistat. Quia tot varietate et
ad varia motibus continue spargitur/et nunc haec/
nunc illac celeriter diuiditur: quae vix aut nunquam to
tum in se collectum feratur in unum praesertim spiri
rituale et inuisibile quale deus est obiectum.
Theologus. totum sicut dicit aristoteles id est
est quod perfectum. Perfectum vero dicitur illud cui ni
chil deest. Si autem haec perfectio simpliciter et ab
solute consideretur: solus dominus deus totus et perfectus
est. quia solus est cui simpliciter nichil deest. In quo
scilicet omne id est quod melius est esse quam non esse
Anima. Hoc ita esse sciam non dum fide: sed philosophica
et metaphisica demonstratione confiteor. Cle
runtium aliter loqui de totalitate et perfectione
cogunt haec verba.

Diliges dñm deum tuum ex toto corde
tuo. ¶ Theolog⁹. Recte sentis et dicis o ani
ma. Propterea totalitas aliqua et pfectio dicitur
in creaturis secundum quod vel contracte: dum videlicet
aliquid vel nichil deest eorum que sibi competere
debent iuxta hanc vel illam conditionem
sue speciei vel nature: vel gratie superaddite
Sic enim homo dicitur perfectus in corpore dum
nichil corpori deest quod ad eius integritatem vel
compositionem pertinet: sed membris omnibus
plene dotatus. ¶ Anima. Nolo per multa vagari.
Dic in proposito quid sit cor totum vel perfectum
non quodam perfectione nature: sed magis
morum et gratie. sic enim littere circumstantia iubet
intelligi. ¶ Theol. Triplex solet a magistris
ipsa quam queris totalitas cordis distingui. quae
sub quadam latitudine unica totalis dici potest
diversos secundum magis et minus gradum habens
Unde cor totum seu perfectum dicitur quod spiritus
sanctus inhabitat per gratiam gratum facientem. quam
tali cordi sic se habenti non stat quod aliquid deest
eorum que necessaria sibi sunt ad salutem. Jam
enim non in gratia sed in mortali culpa esset: si
careret necessariis ad salutem. ¶ Via. Diligunt
igitur deum ex toto corde et istud adimplent preceptum
pueri noviter baptizati/dormientes etiam

am/adultū dū sunt in grā/imo zvigilātes dū
venialiter peccāt/cor spargentes p̄ varia crea-
turarū oblectamenta/ salua tamen caritate
¶ Theolog⁹. Illi quos iducis quemadmo-
dum dicunt deo placere p̄ fidem sine qua im-
possibile est placere deo/ dicunt etiā deo pla-
cere et credere: ita etiā dici possunt deū ex to-
to corde diligere. qz z si nō actualiter: tñ ha-
bitualiter cor habent iunctū deo. Ceterū di-
scessio seu distractio varia cordis p̄ venialia
cū nō auertant a deo nō expellit cor extra la-
titudinez totalitatis seu p̄fectionis de qua lo-
quimur. ¶ Habet autēz hec latitudo totalita-
tis sicut p̄missimus: gradus aliquos/ videlz
tres in genere. quorū primus modo numera-
tus est infimus. ¶ Altus est sup̄mus. scilicet
in beatis vbi cor ferē actualiter ac assidue se-
cundū caritatis motionez in dei dilectionem
z amorem: ita q̄ nichil est q̄ retardet/ r̄ipat/
interpolet/ aut impediāt huiusmodi cōtinuā
cordis in deū lattonem. ¶ Tertius z hūc me-
diū gradū noiamus/ qui secum pctā venia-
lia actualiter admittit/ nec solū p̄ficiē in ipso
cor p̄ caritatis habitū: sed frequenter p̄ actū/
q̄stū humane vite hui⁹ fragilitas agere sinit
quāuis ad beatitudinis finem non attingat.

¶ **A**ia. Placet hec distinctio. sed ex ipsa cōfe-
ssim sequi videtur omnem existentem in grā
hōis statū p̄fectiōis **¶** **T**heolog⁹. Quare hoc
¶ **A**ia. Quia omnis existens in grā p̄fecte et
ex toto corde diligit. et hoc sepe actualiter: ut
adulti. vel solū virtualiter: ut infantes baptiz-
gati. **¶** **T**heolog⁹. Utriq; sic fateri necesse est
qm̄ omnis talis est in statu salutis eterne et
religionis christiane qui status merito perfe-
ctus habendus est. **¶** **A**ia. Quid sibi volunt
igitur tot de statuum varietate et p̄fectione cō-
quisitiones si status vnicus christiane religio-
nis sufficienter sit p̄fectiōis status. **¶** **T**he-
ologus. Presupposito semper et retento eo
vero qđ nūc intulimus: nec aliquis ambige-
re debet christianus qđ p̄fectio status humane
vitae cōsistit in caritate **¶** **A**ia. p̄sequenter con-
ati sunt tradere modos et media nō in quibus
essentialiter consisteret p̄fectio cordis iux-
ta **Cassianū** collatione prima: sed p̄ que me-
dia p̄fectio talis tanq̄ finis attingeret com-
modius: et augetur vel roboraretur efficacius
qm̄ iuxta p̄dicta p̄fectiōis huiusmodi latitudo
suscipit in se maius atq; minus **¶** **A**ia. Sup-
flua proorsus ne dicas curiosa videtur esse de
statuū p̄fectiōe talis locutio. Itaq; nūq̄ les

gissator cristus qui de⁹ est/cuius pfecta opa:
perfecta dedit legem que contineret media
comodissima retinendi statu pfectionis euā
gelice. z i eo magis ac magis pficiendi p opa
nūc pceptorū aut consillorū nūc medtis istis
nūc illis p qualitate personarū temporum
z locorū. cū ceteris circūstantiis q̄ creberrie
variātur. ¶ Theolog⁹. Fuit tempore cōsillii
constān. frater quidam ordinis predicatorū
asserens nullū esse posse in statu pfectōis nisi
tria vota cū pfectione solenni suscipet. exami
nati doctores theologi obiecerūt de cristo q̄
nō ista vouit immo nec apostoli om̄s/nec di
scipuli: neq; uirgo maria. Nā in ecclesia pri
mitiua q̄n uigebat maxime pfectio cristiana
q̄n erant illis oīa coīa q̄n nullus egens: erat i
ter illos: legis q̄ multi ex eis habuerūt ux
ores. sicut de anania z ei⁹ uxore colligitur: si
cut z de petro pstat. Equidem rursus hec as
sertio status platorum q̄ dicuntur seculares
detrahīt: quos tria hec vota non fecisse con
stat. ¶ Alia. Nōne p̄lati om̄es immo z clerici
uniuersi in secretis ordinibus constituti uotum
habent castitatis. nō qualecūq;: sed solemne
quale dirimeret matrimonii lā contractum.
¶ Theolog⁹ Habent fateor q̄uis p̄hdolor

perfectiois domino possunt vsus modesti
ne dicamus modestiorem frugaliter exercere
Concludam⁹ igitur ad vni⁹ q⁹ solus stat⁹ reli-
giōis xp̄iane sub abbate xp̄o est status perfe-
ctiois sicut status est caritatis et salutis ex-
tra quem nec salus stat nec perfectio. Sunt
tamen in sua latitudine perfectionis vie mul-
te. Quedā plus q̄dam minus ad compendū
appropinquantes. ¶ **Via** Quid sibi blandi-
tur ergo religiosi professores et institutores
¶ **Theologus.** existimant q⁹ regule p̄ eos da-
te vel explicate duz sub quadam professione
z obligatione retinent suos professores quos
cōi vocabulo religiosos dicimus ipsi tunc in-
grediuntur statum non quidem perfectionis
iaz habite vel exercende sed querende vel ad-
piscende. ¶ **Via.** Ecce iam diuertuntur isti a
vera significatione huius quod est vera per-
fectio cristiana dum fatentur homines in re-
ligionis statu positos esse non ad huiusmodi
perfectionis exercitum quod certe premissis
repugnans est. Est enī cristianus oīs in statu
perfectionis exercende duz sibi vacat p̄ loco
z tpe: imo et hoc etiaz ex p̄missione seu voto
p̄missionis baptismalis custodiendo videlz

obedientiam castitatem et paupertatem iuxta
vocationem suam. Et si non semper in actua
liberitate tñ in animi preparatōez habitu
atione iuxta parte nūc deducta ¶ Theolog⁹
Contendere non oportet de noib⁹ ubi de re
constiterit. Rursus est amittenda hmoi. disce
ptatio super pfectōe statuū qm̄ sapere videt
pharisaicā gloriatiōez p̄ qua compescenda
scripsit Apostolus suam profundissimā ad
Romanos epistolā Cōcludens salutem no
strā esse ex grā dei vt nō gloriē ante eū stulta
psumptio ois carnis. Porro qui de stat⁹ sui
perfectiōe gloriā recogitet q̄ nō in statu p̄
fectōis sed perfecte viuere laudabile est. pen
set quoqz q̄ quāto gradus altior tāto casus
gravior. Terreat etiam illud Augusti. Aristo
tilico conforme verbo In heremo bene vine
re summa pfectio est. male autē summa dāna
tio. Et iterū sicut inquit. Non facile inueni
meliores q̄ qui profecerūt i monasterio. Sic
nec eis q̄ illic defecerūt reppi deteriores vtz
vero plurib⁹ existentib⁹ in talibus statibus
quos vocāt sic perfectiōis contingat p̄fice
revel deficere nolo te curioso iuestigare neqz
temerarie iudicare nec supbā tu cōdemnādo
nec garrulā in disputando fore. Qz iā in mul

torum moribus proth dolorz cōuersationib⁹
magis q̄ in codicibus z disputatōibus quid
sit in his sentiendū inueniē et ibi in veritate
cōperitur et cōcludiē apte religiōis hmōi fa
cticina nequa q̄ dare p̄fectionem sepe s̄ heu
freq̄nter cōtrariū illi⁹ q̄ iten debaē nō in sui
sed ab utentiū vicio vel eorū in proportiona
tis morib⁹ vite seu viuendi regulis se fortas
sis altiorib⁹ id agentib⁹ seu causantib⁹. vii z
miserabiliter dilabuntur q̄ plures velut pre
cipitati. ¶ **Aia** Fiat michi scōm consiliū tuū
qm̄ quides in oī statu cōtingit inueniri p̄fecti
onis hoīes hūtes obedientiā / paupertatez z ca
stitatez in animi p̄p̄titudine s̄m quā in se
culo dici p̄t̄ obedientes z i matrimonio casti.
z in maximis diuitiis paupes spū. Ac etiā ex
ide p̄ducunt̄ meditātib⁹ his medis ad aug
mentū z p̄fectionem caritatis supra multos
in religione in celibatu et i mendicitate viuē
tes. ¶ **Theolog⁹**. Recte dicis si tamen solici
te tibi p̄caueris ab erroribus Jouiniani et a
ltiorū similū detrahentū p̄fectioni cōsiliōrū
euāgelicorū q̄ cōfundere nitebātur et redige
re ad vnā r̄qlitatez seu ad paria merita. cōiu
gū cū virginitate. esū carnis cū abstinentia z
ieiunio. obedientiā regularem cuz seculari li

bertate. diuicias cū paupertate vñdicatorū
licitam pprie inſurie cū indulgentia et man-
ſuetudine ⁊ ſic de alijs ¶ **A**ia. Abiit q̄ ita de
ſiptam vt obſeruationi detrahā cōſiliorū q̄
uis enim non obligens homines ad ſuā obſer-
uationem qz ſi ſic tam non eſſent conſilia ſed
p̄cepta. nichilomin⁹ teneor aſſentire q̄ discre-
ta conſiliorū obſeruatō ceteris parib⁹ eſt p̄fe-
ctior q̄ t̄m modo p̄ceptorū. ¶ **T**heolog⁹. Do-
cte loqueris ⁊ diſcrete de obſeruantie cōſilij-
orū dū ſungis q̄ ſit diſcreta et addis ceteris
paribus. pōt nāq̄ fieri q̄ p̄bere alterā maxil-
lam percutientiaut dare palliū tollenti tuni-
cā ⁊ ita de conſimilib⁹ ſit vicioſū dū percuti-
ens aut rapiens p̄ impunitatez deterior ſit ⁊
in perniciem reſpublice diſſimilatō vergit.
Contingit iterū q̄ homo non obſeruans cō-
ſilia p̄ votum nec per actualem operis exhibi-
tionem habeat intensiorem et certiozem in
corde preparationem eadem conſeruandi cō-
ſilia dum impletionis facende ſibi neceſſi-
tas vel vtilitas neccurrerit. Quis non dixerit
aurum plus valere q̄ plumbum. ſed cete-
ris paribus intellige. Itam multum plum-
bum maioris eſt precti pauciſſimo auro. Sic
comparationes ſemper examina quoniam

potest quos esse nemo negat multum imperfectionis vel ex ignorantia vel ex naturali et morali innocentia seu simplicitate: vel ex certa malicia. ¶ Theologus. Rñsio tam sicut et obiectio p̄tracta est. Pro cui⁹ elucidatōe pleniori distingūt loquentes de p̄fectōe statu⁹ q̄ status est aliquis p̄fectionis nondū habite sed adipiscende. qm̄ in ipsa et per ipsum satagit p̄fitens p̄fectionez acq̄rere. non quicūqz mō: sed specialiter per tria vota cū anexis regulis et institutis. ¶ Est inq̄unt alius status perfectionis vt tam habitez exercende i alios qualem dicūt esse statū prelationis. ad quez spectat alios et non solum seip̄os purgare et luminare/ perficere. tanq̄ verarchicū statum in ecclesia. ¶ Dia. Ecce s̄a approbare videtur hec distinctio illd̄ causabatur de improprietate locutionis dū status perfectionis iste dicitur qui non ex se perfectos h̄z sed perficendos. ¶ Videat nūc logic⁹ si sequatur iste est status perfectionis acq̄rende: ergo est stat⁹ perfectionis. nū quid nō aptius vocaret̄ scalavel via vel disciplina ad perfectionem acq̄rendam q̄ status perfectionis absolute? Simile videtur si quis diceret religiosus est in statu perpetue glorie. cum tamen nondum sit in

statu glorie adepti: sed ad ipsiſcende. ¶ Theo-
logus. Nolumus vt iā dictū est vbi de re con-
ſtitit contentioni de noie ſeruire. propterea
nec reputamus hic inſiſtendū ſi ſtatus cura-
torū debeat dici ſtat⁹ vel ſolū gradus vt con-
cedi t̄ gradus p̄fectionis exercende z nō ſtat⁹
ſcōm iſtos qui dicūt nō eſſe ſtatū ſine voto vlt
obligatōe p̄petua. ¶ Dia. Si p̄cedat hoc illis
nonne ſunt curati ſuis eccleſiis ſemel ſuſces-
ptis obligati non cedere nō fugere tāq̄ veri
paſtores quemadmodū ſuis ſūt aſtricti ma-
iores p̄lati ¶ Theolog⁹. Dicūt q̄ nōz hoc ex
duplici ſigno eliciunt. primo qz p̄nt ūtrare re-
ligionem abſqz ſpeciali pape diſpenſatione.
¶ Non ſic epiſcopi. ¶ Scōdo qz facultatem h̄nt
liberam reſignandi vel permutandi que non
concedit̄ epiſi niſi p̄ papā ¶ Dia. Diuerſitas
arguitur ex hac duplici radice eo q̄ vbi ma-
ius p̄iculū ibi magis caute agendū iulle fuit
Eſſet aut̄ maius p̄iculū ſi fas eſſet epiſi paſ-
ſim ſuas eccleſias dimittere q̄z de curatis. ni-
chilominus eſt p̄portionalis obligatio iure
diuino. curati ad ſuam eccleſiam, et p̄latorū
matorū ad ſuas eccleſias cathedrales ita ſc̄z
q̄ neutri licitū eſt abſqz rationabili cauſa ſe-
mel ſuſceptam deſerere eccleſiā ſed euidenti

or causa requiritur q̄ vbi mai⁹ vt dictū est imi-
neret periculū. Hinc est q̄ de prelatiſ papa
ſibi retinuit cognitionez ſpālez nō ita de cu-
ratiſ ¶ Theologus. Probabilis eſt iſta rñ-
ſio que cōſequenter inferit curatos eſſe tā in
gradu q̄ in ſtatu p̄fectionis, exercende nō ita
de religioſiſ inquātū' precise tales ſunt et nō
ceteriſ preſunt nec ſūt ſacerdotes nec clericī
¶ Uñ monachus p̄prie dicitur a monos qđ eſt vn⁹
z archos triſtia dolens ſeu plāgens q̄ſi ſolus
et vnicus ſeu ſegregatus manens ad deplan-
genda ſua aliorumqz peccata vt aſſit iuriſte
¶ Dia. Quo mō precor igit̄ pōt aliq̄s curat⁹
deſerendo ſtatū p̄fectionis maioris ad ſta-
tum minorē vltro deſcendere vt ſiat mona-
chus. ¶ Theologus. Dicūt aliqui q̄ hoc nō
potest niſi rationabilis cauſa ſubſit. Cuius
cauſe cognitionez papa relinqt̄ ipſozū cōſci-
entia. Eſt autēz rationabilis cauſa ſi curat⁹
ſe videt eſſe ſcādālū in populo ſuo Si penit⁹
ineptū inſufficientem et ignarū p̄ ſuſceptire
gimniſ officio. q̄ cauſe ſufficientes ſūt etiāz
in ep̄iſ vt a papa vel ſpontaneē vel inulti trāſ-
ferantur. ¶ Dia. Adouet ex aduerſo nō nul-
los iſta que ſit trāſlatio de mōachis in ep̄os
Aduerſat̄ inquirit talis aſſūptio duplici vo-

to scz obedientie et paupertatis. Quoniam et
diuitias hz sine perfectionis diminutione pue
ab eis concedit. et a suis abbatibus cum regu-
laribus disciplinis absoluunt. ¶ Theologus.
Respondent hi tales se diuitias habere in epō
nō proprietate possessionis sed in officio di-
spensatiōis dant exemplū in matrimonio quō
datū est primo hoī in officio p̄pagatiōis nō
in remediū libidinis ut modo datur aliq̄bus
hac sola de causa. Cū eos esse cōstet non ydo-
neos ad p̄ficiādū. Sic inquit diuitie reti-
nentur a quibusdam videlicet secularib⁹ p̄
solo sui solacio nō in officio s; ecōuerso est in
prelatis monachis qui diuitias quibus ante
renūciauerāt nō amplectūtur in prelatura pro
solatio p̄prio magis q̄ ante s; ad dispensati-
ōis obsequiosū in paupes officio ¶ Aia De
super est inspector deus qui nouit intentio-
nes cordis aliter in plurib⁹ se h̄re qui et dixit
operibus credite. ¶ Theolog⁹. Quodmur hic
nō quales sint sed quales esse debeāt mona-
chi dum ad p̄laturas assumuntur seculares.
Qui p̄pterea non absoluūtur ab obedientia
s; mutant eā utiq; suo sūmo p̄ticipi q̄tū pri-
or vita regularis videtur nō posse euz prelati-
ōis officii executōe bene seruari. ¶ Anima.

Confirmant hec ea q̄ super scolariū obediētia differuisti. Sed nūquid supesse in his difficultas maior videt̄ ex pte religiosorū mendicantiū qui tā vtiqz neq̄unt vere dici mendicantes cū eis rōne ep̄ar⁹ suppetat ius plenū diuinū naturale et positiuū recipiendi temporalis a subditis. ita vt ipsi tā nō solo titulo naturalis necessitatis accipiāt necessaria t̄palia. Qui titulus pprie solus reddit mendicantes esse simul et dici. Alioquin reges gentiū & ois homo generalit̄ aliquid accipiens ab altero qui dat sponte dici possent mendicare.

¶ Theologus. Dicerent quidā mendicantes idcirco remanere quia titulo possessorio renūciant & solo quo contenti sunt titulo paupertatis aut naturalis necessitatis petunt gratis nec vrgent si negeť nec titulo iuris diuini vel naturalis impellūt & hoc pro causa sua s̄ tñ de pauperibus curāt/certāt/et disceptāt. **¶** **Bia** fateor ita vel dici vel fingi posse sed veritas nec illudit̄ nec cassat̄. **¶ Theolog⁹.** Sic volunt xpm dicere fuisse mendicū nō quia esset dñs vniuersorū. Quid enī veri⁹. s̄ abdicauit a se et si nō dñium tñ vsum domini. Sic voluerūt aliqui nedū monachos nedū clericos s̄ prelatos om̄s etiā papā & cardinales debe

re pauperes esse vel mendicos exemplo xpi
magistri sui. Dicunt alij non tamen intemperate ut
illi loquentes quod ecclesiastici seculares et si non
mendicent utuntur saltem de elemosinis quasi
scilicet pure gratis collatis suscipiendo non ut ope-
rari digni cibo suo quibus tamen utique pro se et ali-
is deseruerent.

¶ Anima.

○ Mittamur interea hanc mendicitatis mate-
riam quam quot difficultates et abages attulerit pro-
fertur in regula fratrum minorum quam etiam propositio-
nem assumunt in proprio et in communi ut multitudo
decretalium extrauagantium nunc illarum nunc istarum
maxime tempore Johannis. et satis insinuat. Reuertatur
oro sermo noster ad initium quod erat inque-
re super cordis totalitate seu perfectione ubi questio
surgit scilicet digna. scilicet. Si cor tenetur pro sua per-
fectione seruanda illud seipsum agere quod reputa-
uerit deo fore placentius meriti maioris.

¶ Theologus. Resoluitur hec questio tua sub ge-
neralioribus terminis. Si propositis alicui duo-
bus bonis impossibilibus teneatur seipsum eligere
quod melius est. ¶ Hic placet resolutio. prosequere
quid sit in ea veritas. ¶ Theologus. Fuerunt aliqui dicentes maius bonum dei pro-
ponitur voluntati semper amplius monere
nec posse voluntatem in electione boni minoris

malum sed grande p[er]iur[is] legis voluntatis q[ui]s
uis contingat eo abuti. ¶ **N**ia Nonne salubri
us esset humane creature q[ui] instar animalis liga
retur ad vnu[m] consecutionis finis sui modum
q[ui] per ipsum sic nec peccaret nec a suo fine de
ficeret nonne preterea sic videmus in sublimi
oribus creaturis que perfectiores Inter eas
sunt que sub paucioribus montib[us] finez suu[m]
consequuntur. Sicut deus in se perfectissim[us]
est qui nullo agit vel agitur motu. Cur igit[ur]
no[n] erit sic in inferioribus creaturis z in homi
nibus sicut in angelis. ¶ **T**heolog[us]. Volun
tas optima sapientissim[us] et inordinatissim[us]
primi conditoris in hoib[us] sollerter est atten
denda. Quoruz duplex est status post primu[m]
innocentie depditu[m]. vnus vie: alius patrie ve
ruz itaq[ue] erit illud in patria q[uo]d arguis de mo
tu quada[m] vnit[ate] quemadmodu[m] nuc[un]c exem
plificas in angel[is]. Sed in via que data est ad
merendum voluit hoib[us] altissimus hac da
re facultatem vt relinqueret eos in manu p[er]si
lli fut. Alloquin necessitas limitata quaz lau
dem q[uo]d merituz q[uo]d premium reportaret huc
scedat gratie donu[m] patum omnibus no[n] reti
nentib[us] q[uo]d diuino quodamz vnico ac inptur
babil[is] ductu p[ro]mouet ad vltimu[m] finez n[ost]r[um]

non minus q̄ grauitas deorsum aut leuitas
sursum. ¶ **Via.** Superest prior mea oblectio
q̄ minus bonū respectu maioris incōpossibi
lis habet ratioēz mali. ¶ **Theolog⁹.** Admi
ni factis sed nequeūt oīa simul dici. Concede
igitur in primis q̄ volūtas non potest ferri
in malū sub ratione mali cū bonū vel appa
rens bonū sit pprium eius oblectū qm̄ etiam
minus bonū maior collati incōpossibili po
test sub hac p̄cepta collationis ratione ratio
nem habere mali & ita nec poterit vt sic acce
ptari. ¶ Meruntū habet hīc duplex euasione
seu remedij via. ¶ **Prima** dicitur facultatem
suspensiuā quasi mediā inter velle & nolle in
ter fugā et persecutionez inter acceptationez
& refutationem. Cuius facultatis suspensiuę
tanta virt⁹ est in via q̄ p̄positis quibuscūqz
oblectis bonis aut malis circa vltimū finem
imo secūdum plurimos ipso fine vltimo p̄
posito poterit se voluntas tenere in suspenso
vt neutrū acceptet vel refutet s; se figat qua
si cum ratione plus deliberatur nec oportet
hic querere quomodo hoc possit fieri qm̄ na
tura voluntatis sic a primo cōditore dotata
est super agentia naturalia vt nō rapiatur seu
compellatur mox irruere sed se sistere phas

dabeat ac perinde spaciuz deliberationis ne
fallat sibi processum est. Hec est altera pro vitia
dis erroib⁹ et vitijs cōsultioz exercitatio pru
dentie. Nichil quippe obest amplius q̄ pre
cipitatio rationem nec consulens neqz consu
lenti mozem gerens. ¶ Anima. Glideo iuxta
viam hāc non oportere vt duobus bonis ine
qualibus propositis & incompossibilibus vo
luntas necessario velit magis bonū quia po
test nichil eligere. Sed si debeat alterum ac
ceptare remanet obiectio q̄ eligit minus bo
num. ¶ Theologus. Non oportet vt eli
gat qz nec oportet vt conferat ad invicem illa
duo bona sed fertur vltro in obiectum suum
quod in se bonum est et vt tale presentatur si
bi. Et si perges inquirere quare deserat ma
ius bonum. Respondeo quoniam sola volū
tas est sibi semper sufficiens cur illud est suf
ficiens causa vel ratio q̄ id eligit et id nō. nec
exterior alia ratio querenda est cur istud vo
cant aliqui experientiam proprie libertatis
vel usum eius: vt si queratur a voluntate cur
fra factis iure respondeat ad satiricuz in femi
nas. Sic volo: sic iubeo: sit pro ratione volū
tas. Et vtiqz nullum possumus in diuina vo
luntate respectu causarum rerum hoc vel

lute preceptū. ¶ Anima. Reddas oro perspi-
cuam banc cōclusionem que si non concedat
nescio quis hominū viatorum tutus sit quin
teneatur illud semp agere quod meli⁹ inspe-
xerit hoc vero si quis cōpleat aut implere vs-
leat circūdatus tot infirmitatibus non satis
inspicio. ¶ Rursus ex aduerso militat doctorū
magne reputationis assertioq; in presciciendo
regimīnibus aīarum quem teneatur p̄latus
eligere meliorem. Adilitat et illud quod nol-
le fieri p̄fectum iam cōtemnere est: iam regre-
di est: iam languere est: circa precepta dei. Jā
q; non ex toto corde: ex tota mente: ex tota a-
nima: ex omī fortitudine: ex oībus viribus di-
ligere deū. Quā maiorib⁹ omissis dat homo
se minoribus. ¶ Theologus. Patenter ad-
vtrūlibet arguis stat nichilominus veritas ī
roboze suo cuius ignorātia scrupulos offert
inextricabiles cōscientijs volentibus ambu-
lare in via dei dū vel in spem temerariam vel
in timorem irrationabilem dilabunt. ¶ Ani-
ma. Tuum igitur erit palam facere veritates
hanc precipue per manu ductiones exemplo-
rum morales et grossas prout exigit hec ma-
teria. ¶ Theologus. Fiat. Constitue-
mus mentis oculos in religionibus ap-

probatiss nec lapsis vt. **C**artusien. z celestino
rum hodie enī agit. celebritas petri celestini.
Sit prior habens sub se. 4 fratres **P**etrum
Paulū. **A**ndream. **J**acobū. dicit eis cōuoca
tis. **E**cce quattuor sūt officia p cōuentu reli
gioso p̄plenda. vnū cōtinuatio diuini seruitii
vel diuini operis in ecclesia **S**ecūdū est minist
ratio ciboz et aliozū fratrib⁹ necessariorum
Tertium est libroz scriptura quib⁹ fratres in
forment. **Q**uartū speculatio diuinorū. exem
plo marie sicut necessariorū ministrations hz
martha **D**icet prior **E**lectiones cui⁹ liber ho
rum officiorum committo cui libet vestruz q̄
uis voluntatis mee z consilii mei foret et ma
gis inclinatus essem infringere tibi petro pri
mum tibi paulo secundum. tibi andree terti
um. tibi **J**acobo quartum. **A**c vero pro nūc
magis placet vti ad vos verbo christi ad illū
euangelicuz cecū. **Q**uid vis faciā tibi. **¶** **A**ia
Recipio casum et quid elicere velis expecto
quidē plurimū. **¶** **T**heolog⁹. **G**olo sane pri
mus elicere q̄ quilibet premissozū liber est ac
ceptare vnū de quattuor vbi licet prior indi
cauerit melius fieri vnuz p alterū nō agendo
sed cōsulendo. **¶** **A**ia. **P**erge consequentur
¶ **T**heologus. **P**ergo dicens q̄ inter opera

retur de compassionib⁹ ad proximi calamitates
res qñ iubemur flere cum flentibus. Nichilo
min⁹ omitti potest hec cōpassio vel recogita
tio pro bonis aliis Diceret similiter super in
numeris Alioquin nunq̄ esset finis. nūq̄ cō
siliū certū nūq̄ exercitiū stabile circa quō
cunq; nisi conclusio teneret cōformis ei que
dicta est. Sufficere potest hoī deum querenti
deū toto corde diligenti si ea studuerit imple
re q̄ sibi p̄cepta sūt. Juxta illud. Si vis ad
vitā ingredi serua mandata. ¶ **Via.** Quid est
igī q̄ sup instinctib⁹ tot z tāta scripta sūt vt
sequatur homo meliora q̄ inspirat ei de⁹ nec
langueat vt iam de gregorio scriptum diceba
tur circa communia p̄cepta sed attendat q̄
sit voluntas dei nō tantūmodo bona sed be
neplacens et perfecta. Sit deniq; spiritalis
discernens inter omnem diem. ¶ **Theolog⁹.**
Meditatus sum plurima per annos pluri
mos super instinctionibus hmōi si posset fie
ri stabilis relatio cordis nostri. tandem nō in
uenio regulā certiozem z fideliozem q̄ dei le
gem. Juxta illud psal. Cōsiliūz meū iustifica
tiones tue quib⁹. s. semel locut⁹ estz secundo
nō idipsum repetit. Scribit autē p̄pheta ter
ribilez de sequētib⁹ cor⁹ suū sententiā. Dimisit

cest artes et sit contentus sorte sua. Cur nō po-
terit homo p̄fectus cōditiōis et inclinatiois pro-
prie pro tempore vel cōsuetudine dare se tali
q̄d opat̄ delectabiliter exercitio etiā si videat̄
humilius statu suo hoc tamen obseruato iu-
giter q̄ p̄ceptiua dñi voluntas fiat aut eam
dum apparuerit implere paratus sit dicens
ex sententiā illud dñice orationis fiat volun-
tas tua ¶ **A**ia. Remanet adhuc post omnia
prior allegatio q̄ nōle fieri p̄fectum est pecca-
tum qz tā nō ex toto corde diligit̄ de^o. ¶ **T**he-
ologus Immo vero dicūt tales q̄ hoc est eis
se velle fieri p̄fectum et ex toto corde dilige-
re deum dum cauent in primis offendere cri-
minaliter eum dum p̄terea suscipiūt cū gra-
tiarū actione grām bonitatis suę que noluit
eos obligare vt semp̄ illud agere tenerentur
q̄ esset in se melius: sed acceptat de pauper-
tacula nostra mun^o qualiscūqz obsequij nec
quoqz postremo sic languent circa p̄cepta q̄
sibi suscipiūt implenda quin ista strenue v̄-
gilanter integre et quasi supereroganter stu-
deant exercere. Sintqz in isto statu patien-
tes atqz longanimes non vt Layn vagi post
alieni status oblectationes non profuga fa-
cte tribulationū quas suus secum status af-

fert. Scientes nullum proorsus esse vltoris
statum quem non circūstent aduersitates plu
rime ppter ea nō q̄rāt ob aduersitates sui sta
tus mox i aliū vel aliū fieri trāsitiū: s; p̄sent
patientia vicens eas cū illa securitate p̄scie q̄
indicāt esse statū suū cū salute alioquin fate
or statū vel mutāndus esset vel corrigend⁹ vel
deserend⁹. Nos autē loq̄mur p̄tra eos q̄ volūt
in oībus scire quid meli⁹ est q̄si nō satis sit in
christiāo si se sciat i statu salutis esse neq; tñ
ad sublimiora quandoq; progredi prohibe
mus. Sed neq; ad hoc semper teneri senti
mus nec semper expedire pronunciamus.
Et hoc maxime propter instabilitatis detri
mentū quo fit vt miora tenere fortiter sepe sit
cōsulti⁹ q̄ assidua vacillatiōe ad p̄rupta niti
doceāt nos supraposita exempla. Petr⁹ eli
gens in seq̄ seruitiū ecclesiasticū cōtinuabit
illud nihil aliud attendens qđ nouerit sociis
i positiū. Paulus ita ministrabit temporalia
vt nō necesse habeat cōqueri spūalib⁹ inten
dens. Andreas industria fidelī scribit libros
aliis p̄futuros Jacobus q̄q; ita se deuotioni
dabit. Ita in celis studebit cōuersari q̄ aliis
in occupatione positis grām auxiliū & glo
riam valeat p̄mereri. Recte sicut in vno cor

poze vero laudat membrū si rite fecerit offici-
um deputatū. Quāuis appareat altero vili⁹
vituperatur autē si p̄poscere velit alienū. Li-
cet honorabilis officiū precipere sit in cor-
poze mystico diuisiones gratiarū esse cōme-
morat plures sp̄s. Potest ille predicare si-
militer ita potest libere cōtemplari potest in
hoīe manus vice pedum quāq; corpus susten-
tare nemo tamen ob hoc diceret man⁹ debe-
re passim se ambulationi tradere. ¶ **Via** Sen-
tio esse monita multa q; profunde cogitas
q; centralis p̄ctualis finalisq; reductio est i
via dei p̄ ceteris omnibus veraciter agno-
scere qd iubeat deus. Sit iste sūmus abbas
noster sit noster pater nos oues simplices pa-
scue eius. Alioquin quantumcunq; sit zelus
ardens z feruidus ipse tanq; scientia carens
preceps est ad rutinam. ¶ **Theologus.** Pro-
pterea beatus vīr qui in lege dñi meditatur
die ac nocte vt sciat qd subendo p̄hibendoq;
velit deus illam per consiliū ligatur nemo q̄
uis raro fiat vt hoīes p̄cepta strennue cōpleāt
quin quodāmodo supererogent et misceant
consiliis. vīde q; qui diligit deū exempli gr̄a
sub q̄ttuor gradib⁹ posset implere preceptū
sub vno gradu vel duobus. facit igitur ampli

Uerum longe aliter est hinc religiones parti-
culares sub cristi religione generali et de se suf-
ficienti. superaddite multiplicataeque sunt hic
quotidie noua vel incipientia in via dei vel
in ea proficientium consilia. hinc porro tam
multiplex apud plurimos conquisitio partim
verax partim fallax et sepius super diuisione
talenti commissi quale sibi quisque persuadet le-
uibus ex causis esse datum. Sit illud talentum
scientia conquisita. sit eloquentia in huma-
nis rebus. sit animarum regendarum ars. sit ze-
lus earum hinc appetitus ille ne dicam ambitio
prelaturarum magistrorum officiorum et predi-
cationis ad populum que sepius utinam non
reuelaret caro et sanguis. Denique religionum
ingressus et professio miscet aliquando eciam pul-
uerem saltem si non lutum densum sustentatio-
nes habende vite agende que carnaliter oci-
ose et laute. Et sic sepe non spiritus in manibus
prelati ponitur aut recipitur sed caro. **¶** Anima.
Negare nequeo: sicut et non dolere non valeo
communem nostram miseriam que ut frequenter
incedit non recte nec non maculato calle. Sed
nonne verum est Apostoli dictum. Qui episcopus
patus desiderat bonum opus desiderat. Quod
dictum comprehendit in se primatum quemlibet

aliozū regitium. ¶ Theologus. Trahis ad
materiā diu multumq; a nobis alias venti-
latam. Sed hoc vñ referre placet ad p̄sens
veluti cōclusiūm p̄ apostolica verba. Si po-
tes liber fieri magis vtere. Scio q̄ oīs prela-
tio seu dñatio est verissime seruit̄. Unde nec
frustra nec fice nec mendose dicit se summus
pōtifex seruū seruoꝝ dei tanq̄ habens om-
nes hoīes impositos super caput suū reddi-
turus de oībus rationem. Si considerat igit̄
vehementer z acriter bō q̄ nichil de se possit
humana quelibet industria p̄ salute/ p̄ corre-
ctione/ p̄ eruditione hominū. Ita vt vbi plus
alijs p̄ficere crediderit ibidem non prodesse
nō solū sed et sepe obesse se reperiet: qz pueri
si difficile corrigūtur et stultoꝝ infinitus est
numerus. Mirabit̄ p̄fecto stoliditatem hu-
mane p̄sumptionis nō expectantis vt voceſ
cum tamen nec vocari satis esset nisi simul z
cogeretur. Quo pacto ais coget̄ p̄fecto per
auctoritatem vel legem vel p̄ceptū dei reue-
lantis vel prelati mittentis vrgentis et com-
pellentis aut p̄ articulū inestabilis necessi-
tatis. Sz forte allegabis Gregoꝝi in Ome-
lijs. nemo est qui veraciter dicere possit La-
lentum minime accepti nō est vnde rationem

reddere cogar. **O** de^o equissime quot homi-
num temerarios ausus hec consideratio mi-
nus intellecta sefellit quot insultationes ina-
nes z noxtas primorum reprehensiones indu-
xit. Testis est vealdensiu secta cum suis com-
plicitibus in numeris aduersus qs oportuit de-
cretales condere ne qs auctoritate ppria psu-
meret predicare qd etia ad ceteros act^o verar-
chicos extendit imo nec fraterna correctio se-
cure fidei pot nisi multo discretiois sale con-
ditata sit. ¶ **Ala.** Qua rone ergo poterit diuinum
preceptu impleri. Dilige proximu tuu sicut te
ipm. Qui consonat illud sapientis. Adhauit
de^o vnicutqz de pxio suo. Deniqz de elemo-
sina no tam corporaliter qz spualiter largien-
da. Et qz male dz qui frumentu abscondit in
populo na sapientia abscondita z thesaurus
inuisus q utilitas in vtriusqz. Et seruus piger
non qz dissipauit sz qz in sudario pecunia ser-
uauit dñi seuerissime danat^o est. ¶ **Theolog^o**
Adhuc ista du allegant. hndum est idcirco
super talibus consiliu vt scire valeat ho quid
agendu. Agendu no intelligo per solam sup-
erogationem consilii sed necessitatez precepti.
Consurgit aut preceptu altero tritu modoru
qs intelligim^o vel a deo reuelate vel prelato legi

tie subente vel urgente necessitate. Ad dam⁹
quartum si facta est obligatio ultronea volū
tate. Que vero sit necessitas vrgens determi
nari nō pōt nisi prout sapiens iudicabit quā
collatio de obligatōe ad elemosynā corpora
lem satis approximet ad inuentendū obliga
tōez elemosyne spūalis. Tu q̄ times de abscō
siōe talenti q̄ dñi tibi vacas dicit vt qd p̄ditio
hec exerce potissimū tut cordis talentum fac
oibus de illo seruitiū sit in eo pegrinatio tua
sit predicatio. sit p̄monitio. sit elemosyne di
stributio. sit illud miserorū hospitale oīs. Quo
pacto et hoc respectu dices orādo p̄ quolibz
z in qualibz p̄rimorū aduersitate p̄ eorū eru
ditiōe. directiōe. castigatiōe. patientia. cō
solatiōe. cibo. potu. veste. sanitate. et ceteris
humane conditionis necessitatibz. dices inq̄
orādo pro huiusmodi scire dignetur Pater
noster qui est in celis. pater oīm n̄m deus z
dñs n̄r z velit desiderii paup̄is sui mei indi
gni pctōris p̄ oibus talibus fratribz meis ex
audire. audiat qd peto auris sua paterna pre
paratiōez cordis eorū oīm et singulorū p̄
cutiq̄ ipsorū nouerit p̄desse ad salutes. ¶ **Aia**
Quantū potest colligere atentio mea expre
missis oibus circa perfectiōez cordis in dei

dislectione conq̄sitis. Primum & principalissi-
mū est semp̄ oculum cordis habere prout sa-
piens iussit ad ista que precipit deus Cetera
vero omnia tanq̄s ianua quedaz accessoria re-
putare nisi pro quanto sūt vel voto proprio
vel iuncto superioris precepto non ita tñ vt
accipiamus quasi velamen malicie libertatez
in diuinorum latitudine preceptorum. Sed
bona & equa fide studeamus deo seruire in sã-
ctitate et iustitia coram ipso omnibus diebus
nostris nec ita periculū amemus vt peream⁹
in ipso. ¶ Theologus. Recte colligis vere
sentis hoc fac vt diligere deum ex toto corde
perfectoq; cognoscaris. Amen.

¶ Finit. Laus deo.

Denales reperiuntur prope collegium
Remēse ad inter signiū diui stephani.

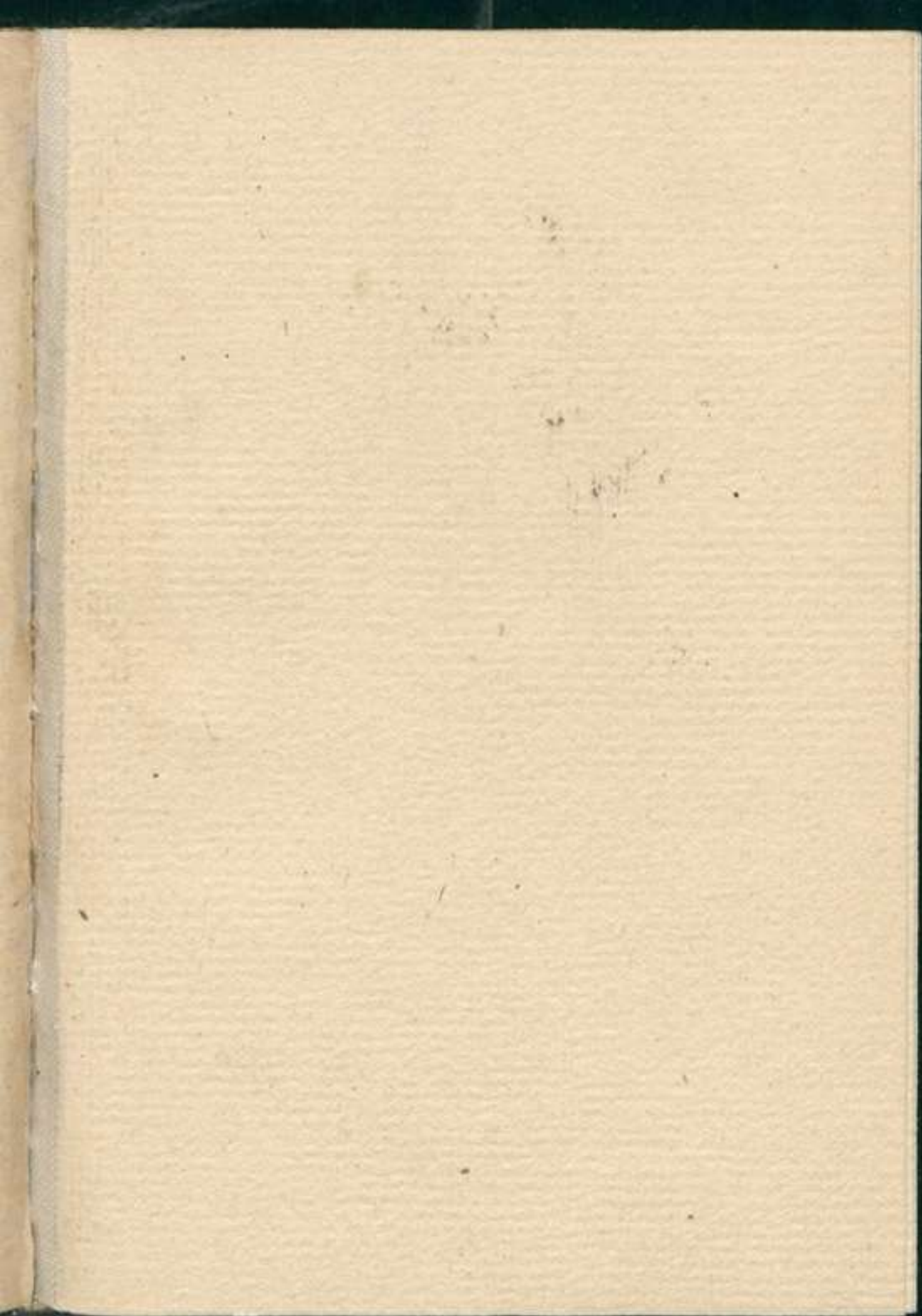
120

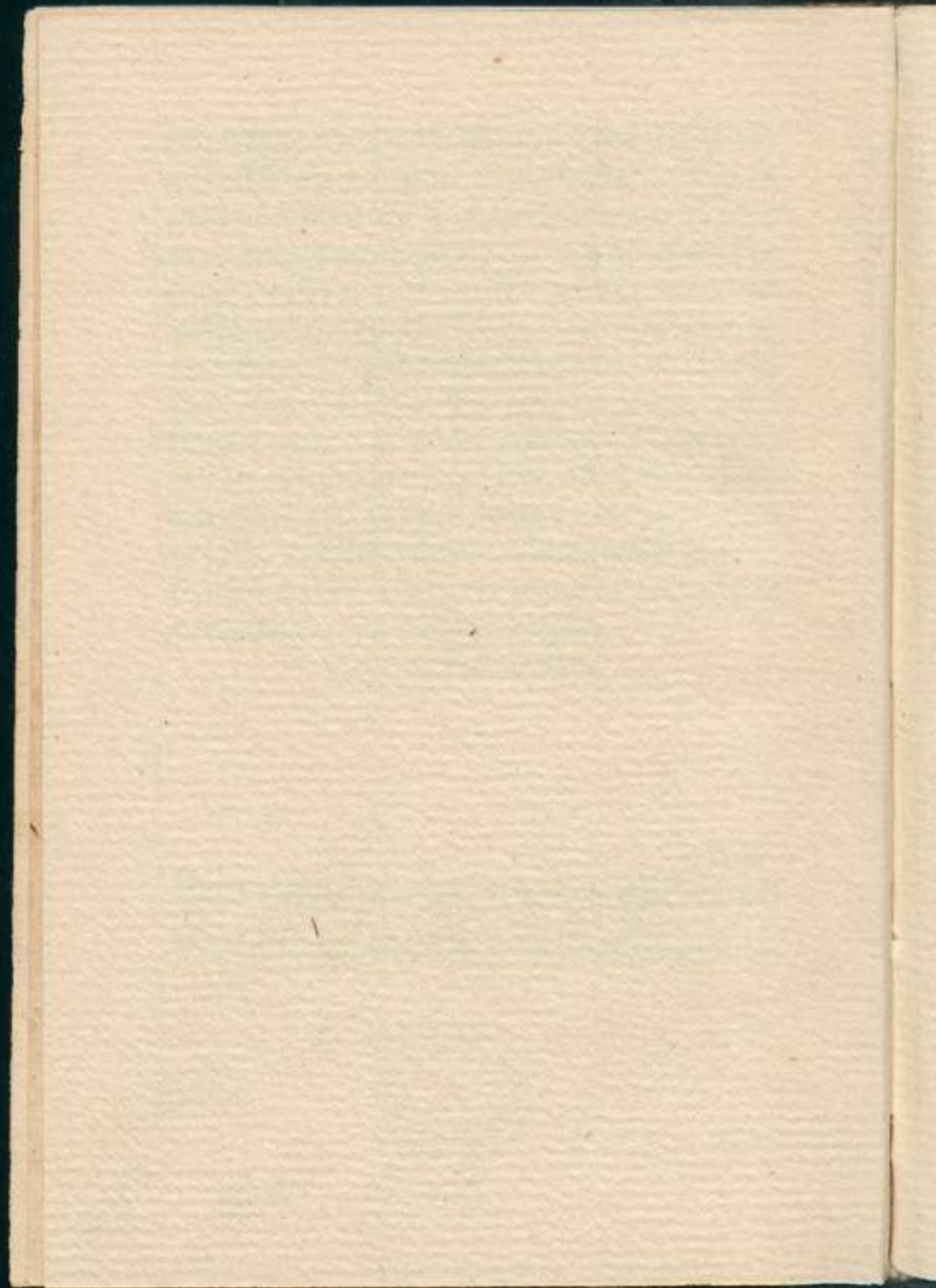
Inc. 44-120

R. 44. 904

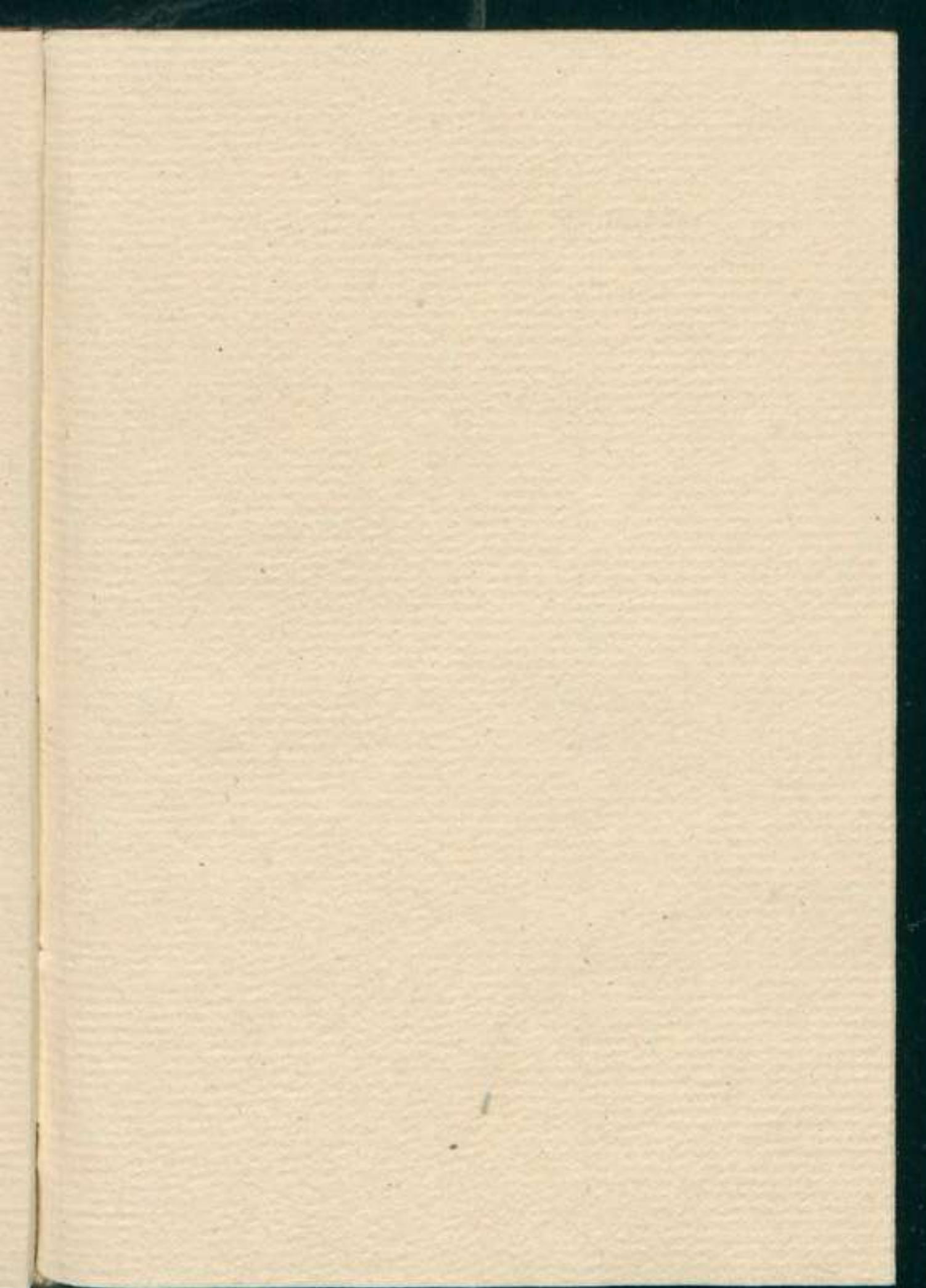

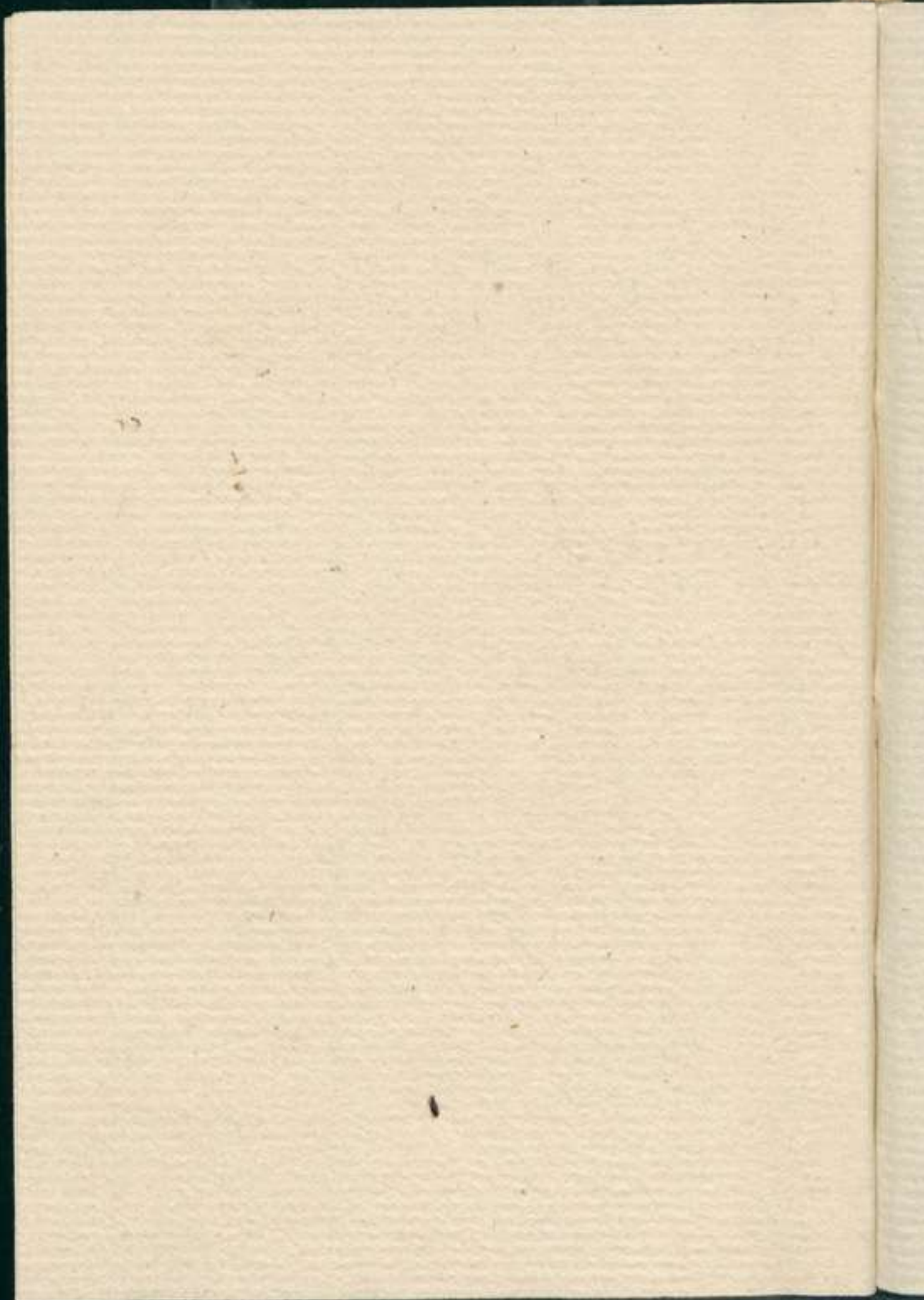

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001959162

BIBLIOTECA CENTRAL

R. 44904

Inc. 44-12°

